

Thomas Bredsdorffs tale til ungdommen

Taler Thomas Bredsdorff Højskolestifter	Dato 2. juli 1911	Sted Skamlingsbanken
--	-----------------------------	--------------------------------

Omstændigheder

Fra kilden: Foredrag ved de danske Ungdomsforeningers første Sommermøde paa Skamlingsbanken 2. Juli 1911. – Ved dette vældige Ungdomsstævne, der var besøgt af 8–10 000 Mennesker talte Bredsdorff, Rigsdagsmand H. P. Hanssen-Nørremølle og Valgmenighedspræst Morten Larsen. – Midt under Bredsdorffs Tale brød en mægtig Byge løs, der afbrød Mødet et Øjeblik, men snart laa Skamlingsbanken Igen i Sommerglans og Talen kunde fortsættes. – Som flere af Bredsdorffs offentlige Taler vakte denne en Del Røre rundt om i Landet og fremkaldte i forskellige Blade en længere Strid om »bevidst« eller »ubevidst« Fædrelandskærlighed og Kristendom.

- 1 *GUDS FRED, hvor I bygge,
paa Mark og paa Fjæld,
i Bøgenes Skygge,
ved Elvenes Væld!*
- 5 *Guds Fred over Skoven,
hvor Stammerne staa,
Guds Fred over Voven,
hvor Snekkerne gaa,
som ankere, som flage,*
- 10 *paa festlige Dage,
som end tone Fædrenes Flag!*

- 15 Det falder mig naturligt paa denne festlige Dag – paa dette historiske Sted – med Udsigten til Skovene, hvor Stammerne staa, og til Voverne, hvor Snekkerne gaa – at styrke mig selv og andre med denne velkendte Hilsen.

- 20 Ved en Fest som denne, hvor man faar Lejlighed til at tale til Ungdom fra hele Landet, er det vel forstaaeligt, om man ikke har Lyst til at holde noget Foredrag om en enkelt Sag eller Person, men hellere fremsætter, hvad man overhovedet har paa Sinde over for Ungdommen – lader den vide, hvad man nærer af Ønsker for den. I hvert fald er det den Form, som ved Stævnet her falder mig naturligst.

Jeg har selv været ung. Det er ikke saa forskrækkelig længe siden. Hvad jeg her fremdrager, er derfor ikke løse Ønsker, samlede for Lejligheden. Jeg tror, der er

adskilligt Erfaringsstof i dem.

Først ønsker jeg jer da, I unge, at I maa fortjene og gøre jer værdige til den Ungdom, I nu ejer. I gør jer værdige, dersom I bruger jer Ungdom saaledes, at I kommer i et rigt og nært Forhold til Livet selv – saa I ikke bliver hængende i »graa Theorier« eller spærres inde i Meningernes, Partiernes og Anskuelsernes Baase, men mættes af Livets Fylde og Frødighed.

Dette er ikke det samme som et sentimentalt Ønske om, at I skal faa en Ungdomstid uden Vanskeligheder. Jeg tror slet ikke paa Sagnet om, at Ungdomstiden er eller skal være lutter Lys og Lykke for dem, der duer noget.

Jeg ønsker jer, at I maa lære Livet at kende som den rigeste Lykke, men ogsaa som den alvorligste Fare – som det, hvori man kan naa til det levende og bevægelige, det samlede og sluttede, som alene fortjener Navn af et Menneske – men ogsaa som det, hvori man kan visne og opløses.

Jeg ønsker jer en Ungdom, hvor I opdager, at Livet er Kamp – at Grundtvig havde Ret, naar han, ikke mindst vel med Henblik paa sin Ungdom, skrev det bekendte:

*Kæmpe vi man i den løbende Tid,
Livet herved er Strid.*

Med eet Ord: Jeg ønsker jer, at I maa møde Livet saa stærkt og svulmende rigt paa Glæder og Sorger, at I ikke et Øjeblik senere hen skal kunne opgive Haabet om Livets Evighed – fordi Glæderne og Sorgerne tilsammen har skabt i jer en urokkelig Tro paa, at Livets Værdi er uendelig, saa I vil gøre alt for at bevare denne Værdi evigt.

Men skal dette glimte frem i de unge Dage, da maa man have Lov at leve sin Ungdom ogsaa for dens egen Skyld — saa den har sit Maal i sig selv – og ikke blot leves med Henblik paa Fremtiden.

Jeg ønsker ingenlunde, at man ideligt skal forepræke Ungdommen, at den ved hvert et Skridt skal tænke paa, hvad den skal »blive til« og »hvad man venter af den«. Jeg vil, I skal have Lov til at leve for jer Ungdom, mens I har den saa dette Livsafsnit kommer helt og fuldt til sin Ret, saa I ikke narres for det eller

65 skræmmes ud af det ved de idelige Raab om Fremtiden.

Jeg ønsker dette for Fremtidens Skyld. Thi saaledes alene vil Fremtiden faa Gavn af Ungdommen. Gud fri os for, at den unge blot skulde gaa og tænke paa, at han jo skal være Samfundsborger en Gang om nogle Aar!

70

Nej! Vær unge, mens I er det! Tak Gud for jeres Ungdom! Gaa ikke og vær bekymrede Samfundsstøtter, inden Tiden dertil er inde. Thi kun den, som ret har været ung, duer til at være Samfundsstøtte i bedste Forstand.

75 Det at være ung, det er jo ikke mindst: at leve sit egentlige Liv i sig selv. Den Dag i Dag holder jeg med gamle Hostrup, naar han siger: Det er Ungdommens Kendemærke at leve sit egentlige Liv i sig selv, stille og indadvendt i Tanke og Drøm og i sin Stræben mod et rent aandeligt Maal at blæse ad Pengeposer, Kammerherrenøgler og Jordens øvrige Guder.

80

I, som næsten alle har jert Hjem paa Landet, klag ikke over Stilheden derude. Lær af den at blive stille og inderlige i jer selv! Husk Linjerne fra Adam Homo:

*Haab og Betragtning dog er Landets Ven,
85 og Fantasi den stille Kres dér rummer;
det er som gled saa sagte Tidens Elv,
at ret man skal fordybes i sig selv.*

Ja, det er ikke mindst derude, man kan lære det at kende, som jo er bedre end det
90 røde Guld: sin Gud og sig selv. Dér kan det gro i en, medens Naturens enfoldigt stærke Virkelighedsliv gaar sin Gang. Som det ogsaa hedder i Adam Homo om Alma Stjerne – mærk det, I unge Piger! –:

*Sit Haab hun knyttet har fra hun var liden,
95 til Vaaren, Somren, Høsten, Vintertiden.*

Bliv derfor ikke altfor forskrækkede over de mange Raab om en »vaagen« Ungdom, der er »maalbevidst« og »rank i Ryggen« etc, etc.

100 Ogsaa jeg ønsker, at Ungdommen skal være vaagen. Men derved forstaar jeg ikke, at den skal være med paa alle Spørgsmaal – være diskussionsdreven og opfyldt af »Sager«. Den stadige Appel til den her har ofte en vis Lighed med en

Klapjagt, hvor man jager Vildtet op. Man vil med Vold og Magt larme
105 Ungdommen op af dens Skjul

Men det er ikke givet, at man altid gør noget godt med dette.

I hvert fald ønsker jeg at sige til dem, der her larmer for stærkt: Vær varsomme!
110 Jeg ser i visse, ogsaa gode, Blade ivrige Opfordringer rettes til Ungdommen om
at udtale sig offentligt om alle mulige Spørgsmaal, om alt, hvad der er oppe i
Tiden. »Vi maa høre Ungdommens Mening!« Det gælder jo, som det saa smukt
hedder, en Ungdom, »der er sig bevidst, hvad den elsker, hvad den tror paa,
115 hvad den vil«. Man taler om »bevidst Kristendom«, om »bevidst
Fædrelandskærlighed« o. s. v. hos de unge.

Jeg kan ikke lide Udtrykket »bevidst Kristendom«. Man kan ved det fremkalde
den Opfattelse, at det væsentlige i Kristendommen er det, vi er os »bevidste« –
medens det tværtimod er saaledes, at det allerstærkeste, den egentlige Kraft,
120 ligger i det ubevidste.

Jeg saa forleden den Opgave given til Eksamen Landet over: Paa hvilke Maader
kan man vise sin Fædrelandskærlighed? Jeg vilde have svaret: Ved ikke at
eksaminere Ungdommen i Fædrelandskærlighedens Ytringsformer, ved ikke at
125 snakke op om Fædrelandskærligheden, men fortælle den Landets og Folkets
Historie, indtil den, uden at vide hvorledes, nødes til at elske dette Land og dette
Folk – og ved at lære den at gøre et retskaffent Arbejde paa den Plads, hvor den
er sat.

130 Men det er betegnende for Tiden at fordre Redegørelse og offentlig
Tilkendegivelse af, hvorledes det staar til med vore Hjerteranliggender.

Man kan nok stampe Ungdommen frem til at aflægge Bekendelserne. Og det
kan ske paa mange Maader. Men om den Slags har megen Værdi i de afgørende
135 Øjeblikke – det er et Spørgsmaal.

Den stærkeste Vækst er den, der faar Lov at foregaa i det skjulte – det eneste Liv,
hvori der er Virkelighed, er det, som trænger sig frem indefra. Som det er med
Kristendommen: vi tror ikke en Tøddel mere end vi indvendig fra er nødte til at
140 tro; vi elsker kun det Menneske, vi ikke kan lade være med at elske saaledes med
alt aandeligt Virkelighedsliv.

Lad os ældre ikke raabe for meget paa den »vaagne, maalbevidste« Ungdom.
145 Der er noget uhyre værdifuldt, som kan gaa tabt derigennem. Det er
Spændkraften; den som alene vokser indvendig fra og en skøn Dag ytrer sig som
en stærk Spiralfjeder, uden at man ved, hvorledes den blev det.

Hvad vi i vor avisaabne, alt offentliggørende Tidsalder trænger haardest til, det
150 er Umiddelbarhedens stærke Liv, det skjulte, tyste, indre Liv, hvorfra det, naar
Tidens Fylde er der, »op i Mulmet vælder« og »utrættelig melder Vaarfryd
efter Vintersorg«.

Her er saa store Opgaver for Ungdommen at løse. Der er en skrigende Mangel
155 paa Ungdomssind og Ungdomsmod i vort Folkeliv nu om Dage. Muligt, at der
kan komme noget godt ud af den ustandselt klappende offentlige Diskussion –
men: hvad vi haardest tiltrænger, det er og bliver Kraft. Vi har nok af
Middelmaadighed, nok af »Moderation« paa alle Omraader, nok af
Ensartethed og »Jævnhed«. Vi trænger til »Initiativ«, og det vil sige: den
160 gennem lange Tider i det skjulte samlede Kraft, der nu uimodstaaeligt og
selvstændigt bryder sig sine egne ny Veje.

Saaledes lever Folket!

165 Dersom vi faar en Ungdom, der allerede har offentliggjort sit Følelsesliv, har
afleveret sine Bekendelser, naar Arbejdsdagen kommer, da kan vi ikke vente
lødigt Arbejde.

Ja, det frygter jeg til Tider for, at den vaagne Ungdom skal blive forvaaget, skal
170 blive kørt træt, være færdig, inden Dagen kommer. Naar man f. Eks. i vore Dage
i københavnske Skoler slæber de unge fra de øverste Klasser paa Skoleture til
Italien, inden de nogenlunde er vokset sammen, i al Umiddelbarhed, med deres
 eget Land og Folk, da gør man kun Skade. Fantasi og Følelse svækkes, Sindets
 Spændkraft forringes, dersom man straks fraadser i alt det, andre tidligere
175 maatte kæmpe for og længes efter.

Og jeg ønsker, at Ungdommen skal kunne længes inderligt, føle dybt, haabe
overmenneskeligt og »meningsløst«: »rutte med Glædens og Haabets Orde« –
og se Fremtidens Morgenrøde lyse over de fjærne Tinder. Thi den Ungdom, der
180 oplever noget af dette – den bliver til virksom Manddom.

En saadan Ungdom vil bruge sine Evner bedst. Den vil blive en dygtig Ungdom. Udygtighed, manglende Arbejdslyst hos den unge kommer ligefrem af
185 manglende Ungdomssind. Den, der er fyldt af sin Ungdom, maa tage sine Evner i Brug: han eller hun kan ikke lade være med at bruge sin Tankes Redskaber, sin Aands Evner til Klaring for sig selv af det mærkelige Liv, der er vaagnet i og omkring dem. Det er rigtigt, hvad Digteren synger om den i inderlig Forstand vaagnende Ungdom:

190

*Der lød mig som en Dundren
henover Himlens Blaa;
der blev en saadan Undren
i hver min Tankes Vraa;
195 der brændte saadan Længsel,
saa luehed en Tørst,
der blev en Spørgen, Trængsel:
hvad griber jeg nu først? – –
Det var ret som mit Øje
200 blev mere skarpt og klart; det dybe og det høje
mig syntes aabenbart.*

Og den, der er fyldt af sin Ungdom, vil gaa stærk og glad til Arbejdet dér, hvor han er sat. Han vil ligefrem trænge til at lægge sine Kræfter i. Det er blandt den
205 fantasiløse, den følelesslappe, den stemningsforladte Ungdom man træffer den største Dovenskab og Ansvarsløshed overfor Arbejdet.

Altsaa: Jeg ønsker, at I maa bevare jert Ungdomssinds Spændkraft. Derfor ønsker jeg ogsaa, at I maa faa Lov til at leve jert egentlige Liv i jer selv – saa jert
210 Væsens Kilder i det skjulte maa faa Tid til at samle sig fra de dybe Udspring, og, naar Tiden er inde, samlede bryde frem – at I maa kunne virke med samlet Kraft – og løfte os op over den »Jævnhed«, der er eet med Fladheden. Jeg er enig med Richardt, naar han synger:

215 *Hvor var det herligt, om vi engang
kom ud af alt dette jævne
og satte Foden til Vejrs med Sang
selv om en Saal skulde revne,
og spændte Øjet op mod Himlens Blaa*

*og vided Synet til vor Oltid graa,
styrked vort Mod, ildned vort Blod
til al vor Uret at hævne.*

225 Og han har inderlig Ret, naar han udbryder:

*Tro maa der til, Kækhed og Ild,
og ingen Famlen tør gælde.*

230 *Thi vil jeg rande hver ærlig Kraft:
vær ikke angst for det høje.
Sæt Maalet højt og Forsagthed lavt
og gaa til Fjælds selv med Møje,
did hvor det lufter over Døgnets Dom,
235 hvor knap vi øjner, hvad vi kævles om,
saa skal I se,
Fjældenes Sne
vil nok engang la' sig pløje!*

240 Du danske unge! Tak din Gud for det Liv, der er i Dig, forplantet som det er fra Slægt til Slægt. Fordyb Dig i det! – Det hedder, at Du skal følge med Tiden. Og det er sandt. Men det betyder ikke, at Du skal have dit Liv i Døgnets tilfældige Larm. Det betyder, at Du skal kunne gribes af og følge med Tidens dybe Virkelighedsstrøm. Til den vejledes Du gennem Samlivet med dit Folks
245 Historie, men Du finder den dybt i dit eget Bryst, dér, hvor Du ogsaa finder Gud, som er alt strømmende Livs evige Kilde.

Hent din Styrke derfra – og rejs Dig saa engang i den modne Alder til den Stordaad, som altid øves dér, hvor man tager sit Arbejde op helt og fuldt paa
250 den Plads, hvor man er sat – den være saa i Menneskers Øjne fornem eller ringe.
– –

Og saa til sidst blot dette:

255 Vi mødes i Dag, Brødre og Søstre fra begge Sider Grænsen. Det er blevet vor Lod at bo hver under sit Statsoverhoved, hver indenfor sine politiske Grænser. Men alle forenes vi i Kærligheden til det samme Modersmaal, det, der hvisker og synger for os om Livets skjulte Kilder, de samme i Nutid som i Fortid, som det

260 derfor vilde være aandeligt Selvmord at opgive – en naturstridig Forbrydelse at
udrydde, da vort Hjerter alene lever i det. Dette Modersmaal,

*det forbandt trods Hegn og Grave,
det til én gør Danmarks Have,
265 over Gærdet
uforfærdet
flyver det med Hjertebud.*

*Stolt paa Tidens Strøm det gynger,
270 tusindaarigt Kvad det synger;
Søn fra Fædre
ej fik bedre,
ej fik større Arvelod.*

*Hjertesprog blandt Tungers Vrimmel!
Hjemmets Bud fra Jord og Himmel!
Flyv du kække!
bring fra begge
275 danske Hjerter Haab og Trøst!*

280

Kilde

Bredsdorff, J. (1924). Et udvalg af hans foredrag og artikler. Udgivet af hans hustru. Det schönbergske Forlag.

Kildetype

285 Dokumentation i bogværk

Tags

Foredrag

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/thomas-bredsdorffs-tale-til-ungdommen>

290

295